

Sprawozdanie merytoryczne Fundacji Court Watch Polska za rok 2019

Fundacja
Court Watch Polska

Stanowni Piśmi

Rok 2019 był okresem intensywnych działań i rozwoju Fundacji Court Watch Polska. Mimo palącego konfliktu wokół sądownictwa i konieczności reagowania na ciągle zmiany przepisów, kontrowersyjne decyzje lub wybuchające afery, nie straciliśmy z oczu najważniejszego. Co roku do polskich sądów po sprawiedliwość udają się setki tysięcy osób. To one ponoszą największe koszty politycznego sporu wokół władzy sądowniczej, tracąc resztki zaufania do tego, że udając się w Polsce do sądu można liczyć na profesjonalne, szybkie i bezstronne załatwienie swojej sprawy. Dlatego staramy się być z nimi na salach sądowych. Monitorujemy, jak przestrzegane są prawa stron, jak traktowani są świadkowie. Nie poprzestajemy jednak na monitoringu rozpraw.

W 2019 roku badaliśmy także, jak swoje uprawnienia wykorzystywała nowa Krajowa Rada Sądownictwa, decydując o sędziowskich nominacjach i awansach. Przeanalizowaliśmy tysiące postanowień aresztowych, żeby zrozumieć, dlaczego w ciągu ostatnich 4 lat liczba osób osadzonych w aresztach śledczych wzrosła dwukrotnie. Zbadaliśmy wszystkie przeprowadzone w Polsce postępowania z wykorzystaniem nowych instytucji prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego. Dzielimy się uzyskaną wiedzą nie tylko z opinią publiczną. Kierujemy rekomendacje nie tylko do przedstawicieli rządu. Adresatem naszych działań rzeczniczych są przede wszystkim sędziowie, którym życzliwie kibicujemy i pomagamy w staraniach, aby obywatele i przedsiębiorcy byli w sądach traktowani podmiotowo i sprawiedliwie.

Last but not least rozwijaliśmy w ubiegłym roku intensywnie pracę z młodym pokoleniem. Angażujemy coraz więcej studentów prawa i innych kierunków do działań na rzecz innych poprzez wolontariat. Rozwijamy ich wrażliwość, poczucie spr-

wiedliwości i kompetencje społeczne. Z pomocą wolontariuszy docieramy z interaktywnymi lekcjami prawa do dzieci i młodzieży, organizujemy turnieje, symulacje rozpraw, rozgrywki naszej gry planszowej *Prawopolis*. Chcemy, aby nowe pokolenia były bardziej świadome swoich praw i obowiązków, a prawnikom jutra bliski był etos służby i wartości, na których powinno opierać się demokratyczne państwo prawa.

Tak szeroki wachlarz działań mógł być realizowany dzięki wspaniałemu zespołowi pracowników, współpracowników i wolontariuszy. W 2019 roku zespół pracowników i stałych współpracowników Fundacji powiększył się do 10 osób, a grono wolontariuszy urosło o kolejnych kilkaset osób. Aby sprawnie działać, uruchomiliśmy nowe biuro Fundacji w Warszawie. Nasz zespół pracuje teraz w dwóch miejscach, aby jeszcze skuteczniej wpływać na to, w jakim kierunku będzie podążał polski wymiar sprawiedliwości.

Rok 2019 był także kolejnym rokiem wzrostu udziału prywatnych Darczyńców w finansowaniu działań Fundacji. Powiększyło się grono firm i osób prywatnych, które zdecydowały, że misja Fundacji jest im bliska i chcą ją wspierać finansowo. Wsparcie Darczyńców jest dla nas szczególnie cenne, ponieważ nie tylko pozwala nam skuteczniej działać, zachować niezależność, ale także wyraża osobiste poparcie dla tego, co robimy.

I za to Państwu – Sympatykom, Wolontariuszom i Darczyńcom Fundacji Court Watch Polska – w imieniu całej Fundacji serdecznie dziękuję! Dziękuję, że kolejny rok jesteście Państwo z nami. Mam nadzieję, że czytając to sprawozdanie będą Państwo, podobnie jak my, czuli ogromną satysfakcję z tego, co udało nam się przez ten rok wspólnie osiągnąć.

Fundacja Court Watch Polska

Bartoś Pilitowski
Prezes Zarządu

Wprowadzenie

Dążymy do tego, aby każdy, kto przekracza próg sądu w Polsce, był spokojny, że zostanie potraktowany sprawiedliwie i z szacunkiem. W obserwację swoich lokalnych sądów udało nam się zaangażować już ponad 3 tysiące ochotników. Dzięki nim zebraliśmy największą na świecie bazę danych o tym, co dzieje się w sądach. Jest ona wskazówką dla sędziów, co robić, a czego unikać, by nawet ludzie, którzy otrzymali niekorzystny dla siebie wyrok, opuszczali gmach sądu z przekonaniem, że mieli sprawiedliwy proces.

Informacje podstawowe

Nazwa Fundacji: Fundacja Court Watch Polska

Siedzibą Fundacji jest miasto Toruń, adres siedziby: ul. Szosa Chełmińska 54/2, 87-100 Toruń.

Fundacja Court Watch Polska została zarejestrowana 7 kwietnia 2010 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym – Sądzie Rejonowym w Toruniu pod numerem KRS 0000353330.

Fundacja posiada NIP 956-277-29-03 oraz REGON 340870870.

Fundacja Court Watch Polska posiada status Organizacji Pożytku Publicznego od 30 listopada 2015 roku.

Członkami zarządu Fundacji byli: Bartosz Pilitowski, Michał Popiela, Stanisław Burdziej (przez cały rok 2019) oraz Kamila Popiela – do 23 sierpnia 2019 roku (oświadczenie o rezygnacji z członkostwa w zarządzie), zmiany w KRS dokonano 22 października 2019 roku.

Głównymi zadaniami Fundacji są:

1. działalność na rzecz urzeczywistniania zasad demokratycznego państwa prawnego;
2. działalność edukacyjna i naukowa w zakresie prawa, praworządności i wymiaru sprawiedliwości;
3. działalność na rzecz poprawy jakości prawa oraz instytucji wymiaru sprawiedliwości;
4. poprawa świadomości prawnej społeczeństwa;
5. propagowanie i organizowanie wolontariatu;
6. działalność na rzecz praw człowieka oraz swobód obywatelskich;
7. upowszechnianie i wprowadzanie w życie idei i metod sprawiedliwości naprawczej;
8. przeciwdziałanie wykluczeniu osób stykających się z wymiarem sprawiedliwości, w tym readaptacja skazanych;
9. działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

Obywatelski Monitoring Sądów

Obywatelski Monitoring Sądów to najważniejszy program Fundacji prowadzony od początku jej działalności nieprzerwanie aż do dziś. Polega on na uczestniczeniu przeszkolonych wolontariuszy Fundacji w rozprawach sądowych. Nie reprezentują oni żadnej ze stron, ale obserwują przebieg postępowania ze szczególnym uwzględnieniem pracy sądu (sędziów i pracowników sądu) i sposobu, w jaki realizowane są prawa przysługujące uczestnikom postępowania oraz jak są oni traktowani i w jakich warunkach stają przed sądem.

Fundacja rekrutuje i szkoli osoby, które chciałyby prowadzić obserwacje rozpraw w sposób systematyczny. Uczestnicy takich programów są wyposażeni w formularze, dzięki którym mogą przekazywać swoje obserwacje do celów analitycznych oraz zgłaszać uwagi dotyczące pracy obserwowanego sądu.

Obserwatorzy podpisują po szkoleniu umowy wolontariatu w Fundacji

Fundacja udostępnia narzędzia do tego, aby wykonując samemu niewielki odcinek pracy, dokładać swoją cegiełkę do ogólnopolskiego programu badania praktyki sądowej. Dzięki rozwojowi własnego systemu informatycznego zbiera dane od wolontariuszy z całej Polski za pośrednictwem Internetu. Obserwacje są wykorzystywane do przygotowywania sprawozdań i analiz, które są następnie udostępniane sądom oraz opinii publicznej.

W 2019 roku program osiągnął następujące wskaźniki:

- Liczba miast, w których prowadzony był monitoring: **70**
- Liczba sądów, w których prowadzony był monitoring: **131**
- Liczba obserwatorów: **324**
- Liczba otrzymanych obserwacji posiedzeń: **4681**
- Liczba otrzymanych obserwacji budynków sądów: **339**
- Liczba przeprowadzonych szkoleń: **37**
- Liczba uczestników szkoleń: **794**

Szkolenie dla Obserwatorów z Obywatelskiego Monitoringu Sądów, Słupsk, 2019 r.

Coroczna konferencja podsumowująca cykl Obywatelskiego Monitoringu Sądów

Wyniki cyklu monitoringu 2018/2019 zostały przedstawione w raporcie oraz zaprezentowane podczas ogólnopolskiej konferencji pt. **„Jakich kompetencji potrzebują dziś sędziowie?”** pod patronatem Prezesa NSA – prof. Marka Zirk-Sadowskiego. Odbyła się ona 25 września 2019 roku w siedzibie Naczelnego Sądu Administracyjnego. Gościem specjalnym konferencji była amerykańska sędzia **Angela McCormick Bisig** z Sądu Okręgowego w Louisville w stanie Kentucky USA.

Gość specjalny konferencji – sędzia Angela McCormick Bisig, 25.09.2019 r.

W swoim wystąpieniu sędzia Bisig mówiła o różnicach między polskim a amerykańskim systemem sądownictwa i wyborze sędziów oraz o najważniejszych cechach, które muszą charakteryzować każdą osobę, która chce sprawować wymiar sprawiedliwości. Wystąpienie sędzi jest dostępne na kanale YT Fundacji pod linkiem: [Wystąpienie sędzi Angeli McCormick Bisig z Sądu Okręgowego Hrabstwa Jefferson w Stanie Kentucky USA](#).

Zakresem tematycznym konferencja objęła także kwestie związane z psychologicznymi aspektami procesów selekcyjnych,

a w szczególności z procedurami, w których wyłaniani są sędziowie. Duża część dyskusji poświęcona była zagadnieniu możliwości stworzenia profili kompetencyjnych dla sędziów. W panelu eksperckim zasiedli:

1. **dr hab. Stanisław Burdziej** – socjolog z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu,
2. **Paulina Karlińska** – psycholog, ekspertka specjalizująca się w procesach selekcyjnych i rekrutacyjnych,
3. sędzia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu **Bartosz Łopalewski** – zdobywca tytułu „Obywatelski Sędzia Roku 2017”.

Zapis dyskusji panelowej jest dostępny na kanale YT Fundacji pod linkiem: [Dyskusja panelowa pt. „Jakich kompetencji potrzebują dziś sędziowie?”](#)

Prelegenci konferencji „Jakich kompetencji potrzebują dziś sędziowie?”, 25.09.2019 r.

Podczas konferencji, jak co roku, zostały zaprezentowane wyniki rocznego cyklu Obywatelskiego Monitoringu Sądów 2019. Edycja trwała od 17 lipca 2018 roku do 15 lipca 2019 roku. Przez ten czas 376 wolontariuszy Fundacji wizytowało posiedzenia sądowe 3985 razy. Obserwacje pochodzą ze 131 sądów w całej Polsce. Z sądów rejonowych pochodzi 71 proc., z okręgowych – co czwarta, z apelacyjnych – 2 proc. obserwacji. W porównaniu z edycją z 2018 roku odnotowano wzrost odsetka rozpraw, których wywołanie było dobrze słyszalne (z 96 do 98 proc.).

Najbardziej aktywny Wolontariusz roku 2019 – Adam Sudół. Przeprowadził obserwacje 54 rozpraw.

W 98 proc. obserwowanych rozpraw strony mogły się swobodnie wypowiedzieć i liczyć na uwagę sądu. Sędzia pouczał uczestników o przysługujących im prawach podczas 96 proc. rozpraw. W 7 proc. obserwacji odnotowano problemy ze słyszalnością wypowiedzi sądu, stron lub świadków, zaś w 2 proc. wolontariusze mieli zastrzeżenia do sposobu protokolowania rozprawy.

Wolontariusze sporo uwagi poświęcili też ocenie, czy sędziowie traktują strony procesu jednakowo. W raporcie wątpliwości mieli tylko podczas 37 rozpraw spośród wszystkich obserwowanych. Duży nacisk kładli też na to, aby każdy człowiek wchodzący na salę rozpraw miał przeświadczenie, że równość stron nie została zachwiana. Z raportu wynika jednak, że nie zawsze się to udaje. Jako negatywny przykład wymieniono rozprawę w Sądzie Okręgowym w Katowicach, kiedy podczas

przerwy prokurator dyskutowała w sali rozpraw z sędzią, a pozostali uczestnicy procesu musieli wyjść na korytarz. Z raportu wynika też, że z roku na rok uzasadnienia wyroków są coraz lepsze i bardziej zrozumiałe dla uczestników procesu.

Zapis video z prezentacji raportu znajduje się na kanale YT Fundacji: [Bartosz Pilitowski prezentuje wyniki Obywatelskiego Monitoringu Sądów 2019](#)

Wśród ponad stu obecnych gości z całej Polski znaleźli się między innymi prezesi i wiceprezesi sądów powszechnych, sędziowie administracyjnego pionu sądownictwa, członkowie Krajowej Rady Sądownictwa, sędziowie Sądu Najwyższego oraz dziennikarze.

Uczestnicy konferencji „Jakich kompetencji potrzebują dziś sędziowie?”, 25.09.2019 r.

Plebiscyt „Obywatelski Sędzia Roku”

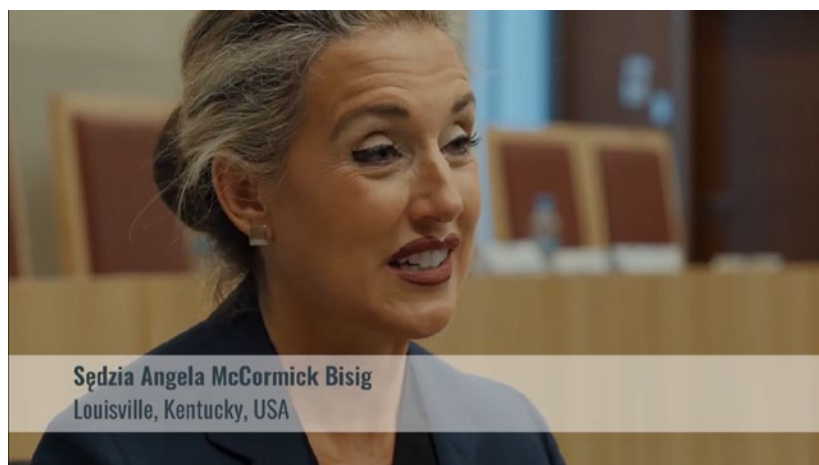
Konferencja zakończyła się ogłoszeniem wyników plebiscytu „Obywatelski Sędzia Roku”. Tytuł ten zdobyła Pani sędzia **Marta Kożuchowska-Warywoda** – prezes Fundacji Edukacji Prawnej „Iustitia” – za inicjatywę i organizację w całej Polsce „Dni Edukacji Prawnej”.

„Obywatelski Sędzia Roku 2019” – sędzia Marta Kożuchowska-Warywoda (z lewej), prezes FCWP Bartosz Pilitowski oraz laureatka wyróżnienia sędzia Marzena Korzonek (z prawej), 25.09.2019 r.

Kapituła podjęła także decyzję o przyznaniu **wyróżnienia** sędzi **Marzenie Korzonek** – prezes Sądu Rejonowego w Raciborzu – za włączenie sądu w obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu oraz cykl darmowych wykładów dla mieszkańców w miejskiej bibliotece pt. „Mam prawo do...”.

Zapraszamy do obejrzenia filmu podsumowującego konferencję na kanale YT Fundacji: [Refleksje po konferencji Obywatelski Monitoring Sądów 2019](#)

Obywatelski Monitoring Sądów w roku 2019 finansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020. Dziękujemy również Ambasadzie Stanów Zjednoczonych za pomoc w sfinansowaniu wizyty sędzi Angeli McCormick Bisig w Warszawie.

FINANSOWANIE

Wokanda Obywatelska

Serwis internetowy www.wokandaobywatelska.pl to innowacja społeczna, za pomocą której Fundacja umożliwia każdemu zaproszenie na rozprawę publiczności. Wysyłając na zgłoszone sprawy swoich wolontariuszy Fundacja zaspokaja potrzebę wielu ludzi, aby nie być w sądzie samemu. Osoby, które skorzystały z Wokandy są następnie zachęcane do pomagania w podobny sposób innym. Corocznie przyjmowanych jest kilkaset nowych zgłoszeń. Fundacja dokłada starań, aby jak najwięcej z nich zakończyło się wizytą obserwatora na rozprawie. W 2019 roku zostało przyjęte **661 zgłoszeń** z zaproszeniami na rozprawy.

Przez ostatnie 7 lat brałam udział w kilkunastu rozprawach w wielu sądach. W większości występowałam jako strona poszkodowana. Nie miałam przyjemnych doświadczeń, a wręcz przeżyłam traumę. Brak wrażliwości ze strony sędziów, nieprzyjemne uwagi dotyczące mojego życiowego doświadczenia i podniesiony ton sprawiły, że często czułam się jak sprawca w swoich sprawach. Wszystko zmieniło się, gdy na rozprawie pojawił się obserwator z Fundacji Court Watch Polska. W mojej ocenie obecność niezależnej publiczności wpływa pozytywnie na przebieg procesu. Pierwszy raz bowiem mogłam zobaczyć równe i sprawiedliwe traktowanie stron przez sędziego. Pierwszy raz doświadczyłam uważnego słuchania wypowiedzi zeznających osób, umiejętnego zadawania pytań prostym językiem, elastyczności i empatii sędziego. Poza pomocą w przygotowaniu do samej rozprawy otrzymałam poczucie psychicznego bezpieczeństwa. Gwarancją niezależności sądownictwa jest społeczne zaufanie, które można budować właściwym traktowaniem ludzi na sali rozpraw. Dzięki pomocy Fundacji Court Watch Polska, pierwszy raz opuszczając gmach sądu, byłam spokojna i czułam, że zostałam potraktowana sprawiedliwie i z szacunkiem, a także że nie byłam sama w obliczu wymiaru sprawiedliwości. To dla mnie bezcenne i za to z całego serca dziękuję. Iza Milewska

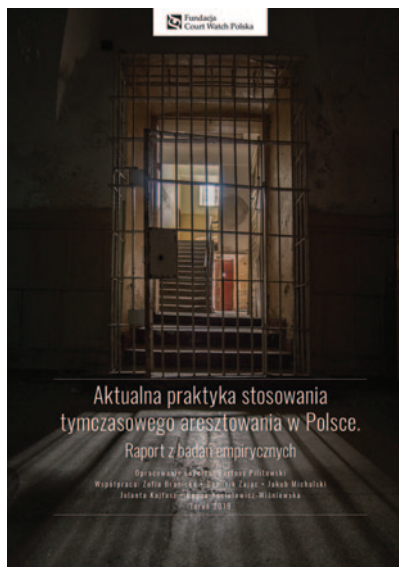
FINANSOWANIE

Działanie Wokandy Obywatelskiej było możliwe dzięki wsparciu Darczyńców.

Badania i analizy
dla wymiaru sprawiedliwości

Raport „Aktualna praktyka stosowania tymczasowego aresztowania w Polsce”

W 2019 roku Fundacja przeprowadziła pierwsze w Polsce badanie praktyki stosowania tymczasowego aresztowania na reprezentatywnej próbie spraw karnych. Badanie objęło losową próbę 310 przypadków z lat 2016-2018. Zebraliśmy dane z ponad 1000 postanowień i wykonaliśmy fotokopie 200 z nich. Poddaliśmy je wnikliwej analizie jakościowej i ilościowej, gromadząc bazę ponad 50 tys. danych. Z badania wynika, że niektóre nieprawidłowości w stosowaniu tymczasowego aresztowania wskazywane przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu są w Polsce powszechnie powielane. Stanowią dowód na to, że **mamy do czynienia z problemem o charakterze systemowym.**

W Raporcie zaprezentowanych jest 10 rekomendacji, które mogą ograniczyć społeczne i ekonomiczne koszty stosowania tymczasowego aresztowania bez uszczerbku dla prawidłowości postępowań karnych. Wśród nich znajdują się wprowadzenie wzorem innych krajów dozoru elektronicznego, zryczałtowanych odszkodowań dla osób niesłusznie tymczasowo aresztowanych oraz zmiana nazwy tego środka zapobiegawczego, aby nie mylił się on z karą aresztu, niweczając tym samym domniemanie niewinności.

Raport do pobrania: <https://courtwatch.pl/projekty/publikacje/>

Badacze i asystenci w lipcu i sierpniu 2019 r. odwiedzili 24 sądy w całej Polsce i przeanalizowali akta 310 postępowań.

Wyniki badania

Wystarczy 8 linijek uzasadnienia, aby pozbawić człowieka wolności.

Z badania wynika, że bez względu na to, ile wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania złożą do sądu prokuratorzy, sędziowie statystycznie akceptują 90 proc. z nich. Jeszcze gorzej jest w przypadku wniosków o przedłużenie tymczasowego aresztowania, gdzie wskaźnik wynosi aż 95 proc.

Prokuratorzy, mimo spadającej w Polsce przestępczości, w ostatnich latach znacznie częściej wnioskuje o zastosowanie tymczasowego aresztowania. Trend ten trwa od ponownego połączenia urzędów Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego oraz cofnięcia (zaledwie po kilku miesiącach obowiązywania) nowelizacji Kodeksu postępowania karnego z 2015 roku. W ciągu ostatnich 4 lat liczba osób przebywających w polskich aresztach śledczych wzrosła o 100 proc. Oskarżeni spędzają w nich średnio 9 miesięcy. Dla porównania: w Szwajcarii czy Wielkiej Brytanii trwa on średnio tylko 2 miesiące. Praktyka ta stoi w sprzeczności z powszechnymi na świecie staraniami, aby ograniczać częstość i długość izolacyjnych środków zapobiegawczych.

Od wejścia w życie Konstytucji RP i nowego Kodeksu postępowania karnego z 1997 roku prokuratorzy nie mogą sami decydować o pozbawieniu wolności. To sądy mają do tego wyłączne prawo, co stanowi bardzo ważną gwarancję dla każdego z nas. Jak wynika z badania, większość sędziów uzasadnia zastosowanie tymczasowego aresztowania w sposób pozorny, parafrazując przepisy i nie wykazując rzetelnej analizy faktycznych podstaw do jego zastosowania. Najkrótsze uzasadnienie zastosowania najbardziej dolegliwego środka zapobiegawczego miało zaledwie 8 linijek. Dodatkowo, w większości badanych spraw, tymczasowe aresztowania były stosowane przez cały czas postępowania karnego. Z danych wyłania się obraz sądów, które powszechnie podchodzą w sposób bezkrytyczny do tempa prowadzenia czynności przez organy ścigania, przedkładając „dobro śledztwa” nad wolność osobistą osoby, wobec której powinno istnieć domniemanie niewinności.

Upowszechnianie wyników raportu

W związku z premierą raportu Fundacja przeprowadziła zakrojoną na szeroką skalę akcję informacyjną. Jej punktem kulminacyjnym była konferencja prasowa, która odbyła się 13 grudnia 2019 roku w Centrum Prasowym Polskiej Agencji Prasowej. Została przygotowana specjalnie na tę okazję skrócona prezenta-

cja raportu oraz informacja prasowa. Na konferencję wysłano zaproszenie do dziennikarzy z bazy kontaktów Fundacji oraz PAP-u. W ramach promocji premiery raportu odbyła się również transmisja „live” na profilu FB CP PAP: <https://tiny.pl/tvb9s>

13.12.2019 r. konferencja prasowa w Centrum Prasowym PAP. Premiera raportu.

Aby wzmocnić promocję wyników przeprowadzonego badania, po konferencji została przeprowadzona dystrybucja informacji prasowej w mediach za pośrednictwem serwisów i baz Polskiej Agencji Prasowej.

Informacja została także wysłana za pośrednictwem serwisu on-line do dziennikarzy zainteresowanych tematyką: prawo, społeczeństwo oraz newsletterem CP PAP do jego subskrybentów.

Powyższe działania przyniosły oczekiwane efekty w postaci kilkunastu dużych publikacji w największych ogólnopolskich serwisach, stacjach radiowych i tytułach prasowych: Rzeczpospolita, Dziennik Gazeta Prawna, ONET.pl, OKO PRESS, TOK FM czy serwis Prawo.pl.

13.12.2019 r., Zofia Branicka, koordynatorka badania nad aresztowaniami tymczasowymi, konferencja prasowa w Centrum Prasowym PAP. Premiera raportu.

W ramach follow-up wśród kluczowych decydentów i liderów opinii udało się spotkać z Rzecznikiem Praw Obywatelskich i **zaprezentować** raport na Kongresie Praw Obywatelskich, w którym wzięło udział wielu liderów opinii.

14.12.2019 r. III Kongres Praw Obywatelskich w Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Prezentacja wyników raportu „Aktualna praktyka stosowania tymczasowego aresztowania w Polsce. Raport z badań empirycznych”. Wyniki swoich badań dotyczących tymczasowego aresztowania zaprezentowała również podczas wspólnego panelu Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

Raport „Aktualna praktyka stosowania tymczasowych aresztowań w Polsce” został przetłumaczony na język angielski i jest dostępny on-line pod adresem: https://courtwatch.pl/wp-content/uploads/2019/12/fcwp_PTD_en.pdf

W ramach projektu zostały również przygotowane przez ekspertów i badaczy poszerzone opracowania:

1. dr Dominik Zając (we współpracy z Jolantą Kajfasz), „Analiza uzasadnień postanowień o zastosowaniu tymczasowego aresztowania”;
2. adw. Jakub Michalski, „Analiza stosowania tymczasowego aresztowania w Polsce na tle innych krajów europejskich”;
3. apl. radc. Zofia Branicka, Opracowanie dotyczące standardów i reguł stosowania tymczasowego aresztowania.

W planach jest wydanie publikacji naukowej na podstawie wyników badania.

Badanie zostało zrealizowane dzięki wsparciu naszych darczyńców oraz Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018 – 2030.

Pomoc merytoryczną przy opracowywaniu części międzynarodowej Raportu udzieliła *pro bono* kancelaria **DLA Piper**.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

FINANSOWANIE

Raport „Ocena polskiego sądownictwa w świetle badań vol. 2”

W styczniu 2017 roku Minister Sprawiedliwości Zbigniew Ziobro w obecności ówczesnej Prezes Rady Ministrów Beaty Szydło zaprezentował listę założeń reformy sądownictwa składającą się z 21 punktów. Obejmowały one zarówno zagadnienia związane z ustrojem sądów powszechnych, procedurą w sprawach cywilnych, jak i mające znaczenie dla tego, kto będzie w Polsce zostawał sędzią: zmiany w ustawach o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Ocena zasadności i skuteczności zmian wymaga regularnych badań reformowanych obszarów. Dlatego w maju 2017 roku opublikowaliśmy pierwszy raport „Ocena polskiego sądownictwa w świetle badań”, zbierający w jednym miejscu dane o stanie realizacji prawa do sądu w Polsce przed rozpoczęcia reform. Miał on być „raportem zerowym”, dokumentującym stan rzeczy przed wdrożeniem zapowiadanych zmian. Przygotowując go nie mieliśmy jeszcze świadomości, jak daleko idące będą to zmiany.

W lipcu 2017 ujrzały światło dzienne projekty ustaw nie tylko o Krajowej Radzie Sądownictwa i ustroju sądów powszechnych, ale także Sądzie Najwyższym – wywołując falę protestów społecznych na ulicach wielu miast w Polsce. Udało się doprowadzić do zawetowania przez Prezydenta Andrzeja Dudę dwóch z nich: ustawy o Sądzie Najwyższym i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Chociaż zrezygnowano z najbardziej kontrowersyjnych przepisów, ustawy o zbliżonej treści weszły w życie kilka miesięcy później. Zapoczątkowały próbę zmian w organizacji polskiego sądownictwa o skali niespotykanej od kilkadziesiąt lat. Po dwóch latach przyszedł czas na pierwsze porównania i poszukiwania odpowiedzi, jak zmiany przeprowadzone w 2017 roku przełożyły się na realizację prawa do sądu w Polsce.

Czas, w którym przygotowywaliśmy nową edycję raportu, zbiegł się z odwołaniem w atmosferze skandalu z funkcji wiceministra sprawiedliwości Łukasza Piebiaka. Nie tylko

firmował on swoją osobą pakiet zmian ustrojowych, ale także był osobistym promotorem i co najmniej współautorem wielu odważnych pomysłów w szerokim obszarze prawa cywilnego i gospodarczego. Te jednak zostały opracowane i przyjęte przez Sejm dopiero w 2019, a więc nie miały szans żeby wpłynąć na wyniki badań, które zebraliśmy w raporcie. Co innego przywrócenie inkwizycyjnego modelu postępowania karnego oraz zmiany w organizacji i kierownictwie prokuratury przeprowadzone w latach 2015-2016. Te z pewnością zdążyły odcisnąć już swoje piętno na wielu przywoływanych wskaźnikach.

Struktura i metodologia raportu

Raport – analogicznie do opracowanego w 2017, koncentruje dane empiryczne, dotyczące różnych aspektów funkcjonowania sądów w celu uzyskania możliwie najpełniejszej oceny realizacji prawa do sądu w Polsce. Struktura raportu ponownie nawiązuje do treści art. 45 Konstytucji RP, wedle którego zgłaszając sprawę do sądu powinniśmy liczyć na jego niezależność, niezawisłość i właściwość, a także na sprawiedliwe, jawne i sprawne rozpatrzenie sprawy.

Dane urzędowe często nie dostarczają wystarczających informacji do stawiania adekwatnych diagnoz, ponieważ są zbierane z perspektywy instytucji, a nie odbiorców ich usług czy pełnionej przez te instytucje funkcji społecznej. Dlatego w pierwszej kolejności sięgnęliśmy po wyniki badań niezależnych organizacji: World Justice Project, European Social Survey, Światowego Forum Ekonomicznego, a także rodzimych badań Centrum Badania Opinii Społecznej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” czy, *last but not least*, badań własnych Fundacji Court Watch Polska.

Najważniejsze wnioski

Badania empiryczne, dotyczące stanu polskiego sądownictwa nie przynoszą obrazu zapaści niezależnego wymiaru sprawiedliwości w naszym kraju, ale pokazują znaczące obniżenie

standardu w wielu obszarach i nie pozostawiają wątpliwości, że dotychczasowy bilans społecznych efektów zmian w wymiarze sprawiedliwości wprowadzanych przez rząd Zjednoczonej Prawicy i Prezydenta Andrzeja Dudę jest negatywny. W ciągu dwóch lat od publikacji poprzedniego raportu „Ocena polskiego sądownictwa na podstawie badań” i rozpoczęcia procesu reform:

1. Nadal większość Polaków uważa, że najważniejszym zadaniem do zrealizowania w domenie wymiaru sprawiedliwości jest usprawnienie pracy sądów.
2. Pogorszyły się obiektywne wskaźniki długości czasu rozpatrywania spraw, choć poprawiły się subiektywne oceny sprawności pracy sądów cywilnych.
3. W sposób znaczący obniżyły się subiektywne oceny niezależności sądownictwa oraz w mniejszym stopniu także rzetelności procesów oraz niezawisłości i bezstronności sędziów.
4. Zaufanie do sądów jest wciąż nieco wyższe niż kilka lat temu, ale nie tak wysokie jak w roku 2016, czyli przed wprowadzeniem zmian.
5. Jednocześnie, aż o $\frac{1}{4}$ spadł w ciągu dwóch lat wskaźnik apelacji od wyroków sądów cywilnych i gospodarczych, co może oznaczać, że osoby stykające się z sądami bezpośrednio oceniają ich pracę bardziej pozytywnie.
6. Pomimo bardzo kontrowersyjnego sposobu powołania nowej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, brak do tej pory jednoznacznych dowodów na używanie instrumentarium państwa do wpływania na wyniki konkretnych spraw.
7. Proces awansowania sędziów wciąż nie opiera się na obiektywnych przesłankach i jest mało transparentny, tworząc warunki do nieuprawnionego wpływu na sędziów i na obsadzanie kluczowych stanowisk sędziowskich.

Raport dostępny online:

<https://courtwatch.pl/projekty/publikacje/>

FINANSOWANIE

Opracowanie raportu było możliwe dzięki wsparciu naszych Darczyńców

Raport „Skąd się biorą sędziowie? vol. 2”

Przedmiotem raportu jest analiza, w jaki sposób przebiegały konkursy na wolne stanowiska sędziowskie przeprowadzone przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie zmienionym na początku 2018 roku. Naszym punktem odniesienia była analiza konkursów na wolne stanowiska z lat 2014-2017, z której wnioski znalazły się w poprzednim raporcie z cyklu „Skąd się biorą sędziowie?”. Konkluzją z monitoringu losowo wybranych konkursów przeprowadzonych przez Krajową Radę Sądownictwa w poprzednim składzie była ogromna zgodność wyborów Rady z opiniami lokalnych środowisk sędziowskich, ale także brak transparentności i obiektywnych kryteriów wyboru kandydatów. Uznaliśmy więc, że mimo starań członków Rady, aby było inaczej, spotykała ją zasłużona krytyka ze strony części środowiska sędziowskiego.

Obecny skład Rady rozpoczął pracę, wyrażając wolę zmiany wielu praktyk i uczynienia konkursów bardziej transparentnymi i obiektywnymi. W raporcie przedstawiliśmy wyniki i wnioski z analizy wszystkich konkursów na wolne stanowiska sędziowskie przeprowadzonych w 2018 roku przez KRS w nowym składzie. Staraliśmy się odpowiedzieć na pytania, czy przebieg konkursów rzeczywiście wskazuje na jakościową zmianę w stosunku do pracy poprzedników oraz czy jej wyniki różnią się w istotny sposób od tych z lat ubiegłych.

Najważniejsze wnioski

1. Oddala się perspektywa realizacji w Polsce idei stanowiska sędziego jako „korony zawodów prawniczych”.
2. Proces wyłaniania najlepszych kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie stał się nieco bardziej transparentny.
3. Decyzje Rady są w większym stopniu wypadkową subiektywnych ocen członków, a nie analizy kandydatów wedle wspólnie ustalonych, obiektywnych kryteriów.

4. Ocena i opiniowanie kandydatów przez lokalne środowisko sędziowskie są nadal dokonywane według niejasnych i niejednorodnych standardów.

Pełny raport online: https://courtwatch.pl/wp-content/uploads/FCWP_Skad_biora_sie_sedziowie_vol_2.pdf

FINANSOWANIE

Opracowanie raportu było możliwe dzięki wsparciu naszych Darczyńców

Raport „Monitoring Prawa Restrukturyzacyjnego i Upadłościowego”

We współpracy z kancelariami Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz (obecnie Rymarz Zdort), Kancelarią Prawa Restrukturyzacyjnego i Upadłościowego Tatar i Współpracownicy, Kancelarią Kubiczek Michalak Sokół oraz Sekcją Prawa Upadłościowego Instytutu Allerhanda po raz trzeci Fundacja opublikowała raport, dotyczący stosowania przygotowanej likwidacji (pre-pack), układu częściowego i układu w upadłości. Tym razem w latach 2016-2018.

W pierwszej części raportu zaprezentowane są analizy danych empirycznych. Najpierw o obciążeniu sądów upadłościowych, a następnie o wykorzystaniu nowych instytucji prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego. Dane na ich temat zbierane są, o ile nam wiadomo, wyłącznie przez Fundację Court Watch Polska. Stanowi to o wartości badań, udostępnianych sędziom oraz innym praktykom prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego nieodpłatnie, dzięki wsparciu Partnerów badania.

Krzysztof Kumor, koordynator badania w dniu premiery raportu w siedzibie Ministerstwa Rozwoju.

W drugiej części raportu znajdują się refleksje doświadczonych praktyków prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego. Szczególną uwagę poświęcają oni ostatniej nowelizacji prawa upadłościowego, która nie tylko wprowadza szereg zmian do regulacji instytucji przygotowanej likwidacji, ale również upadłości konsumenckiej, dając szansę na poprawę sprawności postępowań upadłościowych firm.

Raport został zaprezentowany na Kongresie Prawa Upadłościowego i Restrukturyzacyjnego organizowanego przez Instytut Allerhanda w Ministerstwie Rozwoju.

Raport dostępny online:

<https://courtwatch.pl/projekty/publikacje/>

Kongres Prawa Upadłościowego i Restrukturyzacyjnego, listopad 2019 r.

Opracowanie raportu było możliwe dzięki wsparciu kancelarii Weil, Gotshal & Manges – Paweł Rymarz (obecnie Rymarz Zdort), Kancelarii Prawa Restrukturyzacyjnego i Upadłościowego Tataru i Współpracownicy i Kancelarii Kubiczek Michalak Sokół.

FINANSOWANIE

Konferencja
„Sądy przyjazne dla wszystkich.
Dostępność sądów dla osób
zagrożonych wykluczeniem”

Fundacja
Court Watch Polska

12 kwietnia 2019 roku zorganizowaliśmy konferencję „Sądy przyjazne dla wszystkich. Dostępność sądów dla osób zagrożonych wykluczeniem”. Wzięli w niej udział prezesi i wiceprezesi sądów, sędziowie, dyrektorzy wydziałów gospodarczych, pracownicy administracyjni sądów oraz biur obsługi interesantów.

Głównymi celami konferencji było zwrócenie uwagi na problemy osób zagrożonych wykluczeniem, edukacja pracowników sądów w zakresie komunikacji z osobami z niepełnościami, stworzenie platformy wymiany doświadczeń oraz przedstawienie wymogów Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Przeprowadzono również szkolenia i warsztaty dotyczące zasad projektowania uniwersalnego oraz komunikacji i zasad savoir-vivre'u w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi.

Konferencję zainaugurowało wystąpienie **profesor Małgorzaty Fuszary**, dyrektorki Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, autorki cyklu badań na temat korzystania przez Polaków z instytucji wymiaru sprawiedliwości oraz pełnomocniczki rządu do spraw równego traktowania w latach 2014-2015.

Wystąpienie prof. Małgorzaty Fuszary, konferencja „Jakich kompetencji potrzebują dziś sędziowie?”, 12.04.2019 r.

Podczas konferencji odbyły się następujące warsztaty:

1. Obsługa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – mec. dr Katarzyna Julia Kowalska z Uniwersytetu Warszawskiego.
2. Dostępność wymiaru sprawiedliwości dla osób z niepełnościami – mec. Katarzyna Heba.
3. Zasady projektowania uniwersalnego – prof. Marek Wysoczek z Politechniki Gdańskiej.
4. Zasady savoir-vivre wobec osób z niepełnościami – Sylwia Drozdowska, instruktorka aktywnej rehabilitacji.

Uczestnicy konferencji „Jakich kompetencji potrzebują dziś sędziowie?”, 12.04.2019 r.

FINANSOWANIE

Działanie sfinansowane ze środków pochodzących od indywidualnych darczyńców oraz opłat za uczestnictwo w konferencji.

Program Edukacji Prawnej

Fundacja
Court Watch Polska

II Turniej Debat Oksfordzkich o Tematyce Społeczno-Prawnej

Sukces pierwszego Turnieju Debat Oksfordzkich o Tematyce Społeczno-Prawnej zachęcił nas do zorganizowania w 2019 roku jego kolejnej edycji. Wydarzenie już po raz drugi, objął honorowym patronatem prof. Marek Zirk-Sadowski, prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Losowanie tez finałowego dnia II Turnieju Debat Oksfordzkich o Tematyce Społeczno-Prawnej, 8.06.2019 r.

Zmieniliśmy format Turnieju. Tym razem było to wydarzenie dwuetapowe. Na przełomie marca i kwietnia w 4 miastach odbyły się eliminacje:

- eliminacje w Sądzie Okręgowym w Toruniu (16 marca 2019 roku);
- eliminacje w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Poznaniu (23 marca 2019 roku);
- eliminacje w Wojewódzkim Sądzie Administracyjnym w Warszawie (30 marca 2019 roku);
- eliminacje w Sądzie Apelacyjnym w Krakowie (12 kwietnia 2019 roku).

Wzięły w nich udział **32 szkoły** z całej Polski (128 mówców i 32 pedagogów).

Losowanie też finału II Turnieju Debat Oksfordzkich o Tematyce Społeczno-Prawnej, 8.06.2019 r.

Debata o trzecie miejsce w II Turnieju Debat Oxfordzkich o Tematyce Społeczno-Prawnej, 8.06.2019 r.

Szkoły, które awansowały do finału w Naczelnym Sądzie Administracyjnym:

1. I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku
2. III Liceum Ogólnokształcące im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni
3. II Liceum Ogólnokształcące im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Koninie
4. V Liceum Ogólnokształcące im. Augusta Witkowskiego w Krakowie
5. XLIV Liceum Ogólnokształcące im. ks. Stanisława Konarskiego w Krakowie
6. I Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrzeszowie
7. III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marii Dąbrowskiej w Zespole Szkół nr 3 w Płocku
8. CLXI Liceum Ogólnokształcące w Warszawie (LO Smocza)

Licealiści debatowali między innymi nad problemem nieuchronności i wysokości kary, obowiązkiem nauki przedmiotu podstaw prawa w liceach, kwestią kwoty wolnej od podatku, a w wielkim finale rozważali, czy prawo rażąco niesprawiedli-

we wciąż jest prawem. Łącznie w drugiej edycji przedyskutowaliśmy 21 tez podczas ponad 40 debat.

I LO w Ostrzeszowie – zwycięzcy II Turnieju, 8.06.2019 r.

Turniej zwyciężyła drużyna z I LO im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrzeszowie. Drugie miejsce zajęli uczniowie II LO im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Koninie, a trzecie – V LO im. Augusta Witkowskiego w Krakowie. Najlepszym mówcą Turnieju został wybrany Jakub Przelaskowski z V LO w Krakowie.

Jakub Przelaskowski – najlepszy mówca Turnieju, 8.06.2019 r.

II LO w Koninie, zdobywcy II miejsca, 8 czerwca 2019 r.

Głównymi Mecenasami Turnieju byli Kancelaria **Allen & Overly** oraz firma **Oknoplast IP Management**.

ALLEN & OVERLY

OKNOPLAST

Wsparcie otrzymaliśmy również od kancelarii Sobczyk i Współpracownicy, GFKK, Duraj Reck i Partnerzy, Gorczyca & Klempert oraz od Okręgowych Izb Radców Prawnych z Warszawy, Krakowa i Poznania. Nagrody i upominki dla uczestników konkursu ufundowały także Muzeum Warszawy i Naczelny Sąd Administracyjny. Uczestników obdarował swoimi rysunkami sędzia Arkadiusz Krupa, autor rysunkowego bloga „Ślepym Okiem Temidy”.

FINANSOWANIE

Podczas organizacji II edycji Turnieju do Programu Edukacji Prawnej zaangażowaliśmy:

- ponad 20 przedstawicieli zawodów prawniczych;
- ponad 30 przedstawicieli środowisk debatanckich;
- ponad 40 wolontariuszy Programu Edukacji Prawnej i pracowników Fundacji.

Turniej komentował rysunkami „Ślepym okiem Temidy” sędzia Arkadiusz Krupa, 8.06.2019 r.

Jury finału II Turnieju, 8.06.2019 r.

W finałowym jury II Turnieju Debat Oksfordzkich zasiedli m.in. prof. Artur Mudrecki – sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, prof. Krystyna Szczepanowska-Kozłowska – partner z kancelarii Allen & Overy, przedstawicielka Głównego Mecenas Turnieju, przedstawiciele środowisk debatanckich, którzy byli naszymi regionalnymi partnerami oraz przedstawiciele organizatorów: Marcin Łukaszewski – prezes Fundacji G5 oraz Bartosz Pilitowski – prezes Fundacji Court Watch Polska.

V LO w Krakowie – zdobywcy III miejsca, 8.06.2019 r.

Miniturniej Debat Oksfordzkich o Wolontariacie

Z każdym rokiem debaty cieszą się coraz większą popularnością. Postanowiliśmy wykorzystać to narzędzie, by świętować Międzynarodowy Dzień Wolontariusza, pogłębiać wiedzę o zaangażowaniu społecznym oraz promować ideę wolontariatu wśród uczniów i pedagogów!

5 grudnia 2019 roku na Wydziale Prawa i Administracji UMK spotkały się drużyny z:

1. Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Chełmży
2. III Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni
3. I Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza z Oddziałami Dwujęzycznymi w Inowrocławiu
4. II Liceum Ogólnokształcącego im. K. I. Gałczyńskiego w Olsztynie

Miniturniej wygrała drużyna z III Liceum Ogólnokształcącego im. Marynarki Wojennej RP w Gdyni.

Rozwój Programu Edukacji Prawnej dla młodzieży szkolnej

Centralny ośrodek Fundacji znajduje się w Toruniu, a jednak dotarliśmy w 2019 roku do studentów prawa z Białegostoku, Katowic, Warszawy, Łodzi, Torunia, Poznania, Tarnowa, Krakowa i Wrocławia, którzy dołączyli do grona blisko 100 wolontariuszy zaangażowanych dotychczas w Program Edukacji Prawnej. Obecnie poszerzają swoje umiejętności dydaktyczne i retoryczne pod okiem koordynatorki PEP oraz rozpoczynają prowadzenie zajęć dla szkół w nowej edycji programu.

Rozgrywka Prawopolis

Zajęcia prowadzone w każdej szkole oparte są na dwóch narzędziach edukacyjnych: grze planszowej *Prawopolis* oraz symulacji rozpraw cywilnych i karnych. Wolontariusze, by zaangażować uczniów i przybliżyć im podstawowe zagadnienia związane z wymiarem sprawiedliwości, wykorzystują także inne metody interaktywne, np. „burze mózgów” lub pogadanki.

I Kongres Edukacji Prawnej, 10.10.2019 r.

W grudniu 2019 roku koordynatorka Programu Edukacji Prawnej – Zofia Branicka reprezentowała Fundację podczas I Kongresu Edukacji Prawnej. Brała udział w debacie *Edukacja prawna – dobre praktyki* i wygłosiła referat „Interaktywne narzędzia docierania z edukacją prawną do młodzieży”.

FINANSOWANIE

Rozwój Programu Edukacji Prawnej możliwy jest dzięki wsparciu Darczyńców.

Rozwój organizacji

Rok 2019 był dla Fundacji nie tylko rokiem rozwoju działań, ale także intensywnego rozwoju wewnętrznego.

W lutym 2019 roku, przed przystąpieniem do planowania działań rozwojowych, **Fundacja przeprowadziła badanie dotyczące potrzeb organizacyjnych, oceny funkcjonowania oraz możliwości rozwoju Fundacji**. Ankiety skierowano do grup mających największy wpływ na funkcjonowanie organizacji: Kadry Zarządzającej, Pracowników, Wolontariuszy oraz Sympatyków. Pytania dotyczyły oceny efektywności Fundacji i możliwości rozwoju. Wyniki badania stały się również podwaliną do zbudowania planu rozwoju, dzięki możliwości dotarcia do przyczyn, opinii różnych grup współpracujących z Fundacją i ich spostrzeżeń na temat mocnych stron i obszarów rozwoju zgodnych z działalnością statutową.

Pod koniec 2019 r. Fundacja otworzyła dodatkowe biuro w Warszawie, miejsce pracy dla warszawskiej części zespołu Fundacji i wzmocnienie działań rzeczniczych.

Analiza wskazała na następujące wyzwania i kierunki rozwoju organizacji w wymiarze strategicznym:

1. **Zwiększenie efektywności zarządzania** – zbudowanie stabilnego zespołu zarządzającego, zwiększenie zespołu, podział odpowiedzialności i kompetencji, transparentny podział zadań.
2. **Zbudowanie standardów zarządzania ludźmi** (w tym system motywacyjny dla Wolontariuszy, polityka rekrutacyjna, budowanie kultury zaangażowania).
3. **Poprawa komunikacji zarówno wewnętrznej, jak i zewnętrznej** (działania wewnątrz zespołu oraz współpraca z Wolontariuszami i Sympatykami, dostępność i mobilność strony internetowej Fundacji).
4. **Wzmocnienie działań statutowych na rzecz świadomości prawnej i zaangażowania społecznego** w zakresie obywatelskiej kontroli władzy sądowniczej.
5. **Rozwój narzędzi informatycznych** wspierających strategiczne zarządzanie.
6. **Poprawa stabilności finansowej** Fundacji poprzez m.in. opracowanie procedur kontaktu z aktualnymi i potencjalnymi Darczyńcami, wdrożenie narzędzi ułatwiających stosowanie tych procedur.

W odpowiedzi na powyższe badanie, w 2019 roku zostały podjęte następujące działania:

1. **Pogłębiona analiza organizacji i wyzwań w organizacji**
Do przeprowadzenia diagnozy zostało zaangażowane znane, doświadczone i działające na rynku od 25 lat konsorcjum szkoleniowe House of Skills. Reprezentantka konsorcjum – profesjonalna trenerka, przeprowadziła (październik, listopad, grudzień) w ramach diagnozy następujące działania:
 - ankietę on-line: 8 członków zespołu i 26 Wolontariuszy/Sympatyków

- wywiady indywidualne oraz focus grupy: 8 członków zespołu (w tym zespół zarządzający)

W wyniku powyższych działań powstał raport z diagnozy oraz rekomendacje dalszych działań rozwojowych, które podjęte zostaną w 2020 roku.

2. **Wdrożona została nowa wersja strony internetowej** oraz nowy panel dla Wolontariuszy amicus.courtwatch.pl (rejestracja na szkolenia, e-learning, wprowadzanie obserwacji). Obie strony są dostosowane do urządzeń mobilnych oraz zgodne ze standardem WCAG 2.0 (dostępności dla osób niewidzących i słabowidzących).
3. **Proces wdrażania CRM:** w systemie CRM zintegrowaliśmy do tej pory bazy danych z systemu przyjmowania zaproszeń na rozprawy poprzez stronę www.wokandaobywatelska.pl oraz dane z systemu przyjmowania darowizn za pomocą płatności elektronicznych.
4. **Przygotowanie do ogólnopolskiej kampanii społecznej**

Projekt „Fundacja Court Watch Polska 2.0” jest finansowany przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030.

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

FINANSOWANIE

Praca nad ogólnopolską
kampanią społeczną

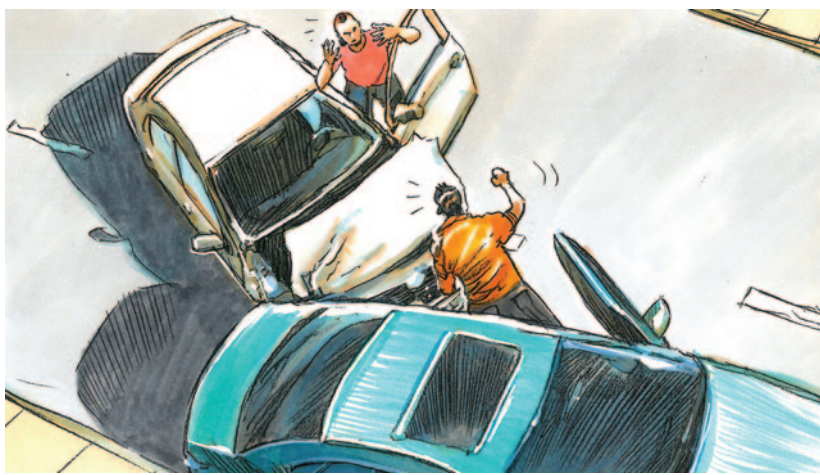

Fundacja
Court Watch Polska

Świadomość prawna społeczeństwa jest niska i niewiele osób wie, że w rozprawach może uczestniczyć publiczność bez konieczności uzyskiwania zgody sądu. Zdarzają się przypadki, że nawet rodzina, która przyszła do sądu z podsądnym, nie wchodzi na salę razem z nim, bo nie wie, że ma takie prawo i czeka przed drzwiami na zakończenie posiedzenia. Zdarzało się w toku Obywatelskiego Monitoringu Sądów, że prawo do udziału osób postronnych kwestionowali nawet pracownicy sądu: ochroniarze, pracownicy biurowi. Obecność publiczności na rozprawach jest rzadkością.

W odpowiedzi na powyższy problem, Fundacja rozpoczęła pracę nad ogólnopolską kampanią społeczną. Jej głównym celem będzie szeroko pojęte upowszechnienie wśród Polaków prawa do jawnego procesu zapisanego w Konstytucji RP.

Został stworzony brief kampanii ze szczegółowym opisem planowanych działań, celów, kontekstu społecznego oraz prawnego. Brief został wysłany do kilkunastu wybranych agencji reklamowych z zaproszeniem do współpracy. Po kilku wstępnych rozmowach została wybrana agencja specjalizująca się w realizacji kampanii społecznych – Fabryka Komunikacji Społecznej. Z reprezentantami agencji odbyło się kilka spotkań, na których doprecyzowany został przekaz kampanii oraz pomysły na copywriting. Powstał wstępny brief agencyjny z założeniami kampanii, na podstawie którego opracowano szczegółowy opis pomysłu kreatywnego. Dokument ten jest niezbędny podczas aplikowania o darmowy czas antenowy i do działań produkcyjnych. Jest również gotowy szczegółowy budżet kampanii oraz zarys harmonogramu.

Przykłady storyboardów z briefu kampanii społecznej

Planowana jest produkcja spotów w dwóch długościach: 30 s. na potrzeby emisji w TVP oraz wersji dłuższej do emisji w kanałach internetowych. W planach jest również produkcja spotów radiowych, które zostaną wyemitowane na antenie sta-

cji Polskiego Radia również w ramach darmowego czasu antenowego dla OPP.

Fundacja pozyskała część środków na realizację kampanii ze środków Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich realizowanego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Pozostałą kwotę potrzebną do produkcji i promocji kampanii społecznej planujemy pozyskać od prywatnych Darczyńców.

FINANSOWANIE

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Rozwój kompetencji społecznych Wolontariuszy Fundacji

Fundacja
Court Watch Polska

Model kształcenia na polskich uczelniach, w szczególności na wydziałach prawa opiera się przede wszystkim na przekazywaniu wiedzy teoretycznej. Sami studenci są świadomi braków tego modelu. Wg raportu „Studenci Prawa w Polsce” (Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa, 2017) rozwój takich umiejętności jak **przemawianie publiczne, praca zespołowa i skuteczne komunikowanie się** jest oceniany przez studentów jako znacznie niższy niż np. pisanie pism procesowych i **myślenie analityczne i syntetyczne**. W takim modelu kształcenia, osoby o niskich kompetencjach społecznych spotykają się z dużą barierą, jeśli chodzi o wejście na rynek pracy, często szukają zatrudnienia poniżej swoich kompetencji. Inne zjawisko dotyczy osób znajdujących zatrudnienie w zawodach prawniczych. Wieloletnie badania Fundacji pokazują, że dla ogromnej rzeszy polskich sędziów komunikatywność na sali rozpraw, mówienie do podsądnych językiem zrozumiałym i dostosowanym do ich potrzeb i możliwości, stanowi wyzwanie.

Ponieważ zdecydowana większość Wolontariuszy Fundacji to studenci wydziałów prawa i administracji, postanowiliśmy wyjść naprzeciw tym problemom i rozwijać ich kompetencje społeczne z myślą, że jako przyszli pełnomocnicy bądź sędziowie, będą budowali „ludzką twarz” wymiaru sprawiedliwości.

Coroczne wsparcie dla 80 osób w każdej z dwóch edycji odbywa się na dwóch płaszczyznach:

1. Szkolenia i indywidualny mentoring, aby uczestnicy nabywali wiedzę w sposób dostosowany do ich indywidualnych potrzeb,
2. Praca wolontariacka, w ramach której uczestnicy praktykują nabytą wiedzę i umiejętności, zdobywają doświadczenie i mają możliwość zmiany swojej postawy.

Projekt, w takim kształcie, stanowi uzupełnienie braków w systemie kształcenia na wydziałach prawa, które skupia się na zdobywaniu wiedzy prawniczej, a zaniedbuje umiejętności społeczne i komunikacyjne.

Uczestnicy projektu podczas szkolenia z umiejętności miękkich w Wiśle, grudzień 2019 r.

Projekt jest dofinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020.

FINANSOWANIE

Współpraca krajowa – szkolenia dla sędziów

W 2019 roku eksperci Fundacji przeprowadzili szkolenia dla sędziów połączone z prezentacją wyników monitoringu: w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Woli w Warszawie, w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oraz dla sędziów okręgu poznańskiego i okręgu koszalińskiego.

Bartosz Pilitowski i sędziowie okręgu koszalińskiego, uczestnicy szkolenia „Społeczeństwo i sądy – jak w dzisiejszych czasach budować zaufanie i wzajemny szacunek”, 24.05.2019 r.

Wybrane wystąpienia medialne

- W styczniu 2019 prezes Bartosz Pilitowski wystąpił jako laureat Nagrody Polskiej Rady Biznesu w programie [Dzień Dobry TVN](#).
- W [PolskieRadio24.pl](#) prezes Bartosz Pilitowski komentował najnowsze propozycje Ministerstwa Sprawiedliwości w zakresie powoływania sądów pokoju i likwidacji sądów apelacyjnych.
- W sierpniu 2019 roku komentarze Bartosza Pilitowskiego dotyczące tzw. afery Piebiaka zostały zamieszczone na portalu [Prawo.pl](#), w dzienniku Rzeczpospolita oraz w Polskim Radio24.
- W związku z opublikowaniem najnowszego raportu Fundacji „Ocena polskiego sądownictwa w świetle badań” prezes Bartosz Pilitowski wystąpił w programie Łukasza Warzechy „[Polska na serio](#)”. Artykuły dotyczące tego raportu i prezentowanych w nim wyników pojawiły się m.in. na portalu [Gazetaprawna.pl](#) oraz we wrześniowym wydaniu Rzeczpospolitej. Na temat metodologii badania i jego celach rozmawiał z Agatą Łukaszewicz w programie [#RZECZoPRAWIE](#).
- Przy okazji publikacji raportu podsumowującego kolejną edycję Obywatelskiego Monitoringu Sądów pojawiły się artykuły zawierające opinie dotyczące sądownictwa i podsumowujące najważniejsze wnioski z naszych badań m.in. na portalach [Gazetaprawna.pl](#), [gazeta.pl](#) czy [prawo.pl](#)
- W związku z opublikowaniem raportu o stosowaniu tymczasowego aresztowania Bartosz Pilitowski gościł na antenie TOK KF oraz udzielił wywiadu [Gazecie Prawnej](#), gdzie przedstawiał nasze wnioski oraz rekomendacje z tego badania. Artykuł dotyczący raportu pojawiły się również na stronie głównej [Onetu](#).

Znaczące zdarzenia prawne

W 2019 roku odnotowano następujące **zdarzenia prawne** o znaczących skutkach dla działalności i sytuacji finansowej Fundacji:

- 23 stycznia 2019 roku podpisano umowę darowizny z A. Sobczyk i Współpracownicy Kancelaria Radcy Prawnego w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 3 000 zł,
- 5 marca 2019 roku podpisano umowę o współpracy z Allen&Overy A. Pędzich Spółka Komandytowa w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 10 000 zł,
- 13 marca 2019 roku podpisano umowę darowizny z Radą Okręgowej Izby Radców Prawnych w Poznaniu w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 2 000 zł,
- 15 marca 2019 roku podpisano umowę darowizny z Oknoplast IP Management Sp. z o.o. Sp. k. w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 12 000 zł,
- 19 kwietnia 2019 roku podpisano umowę darowizny z Okręgową Izby Radców Prawnych w Warszawie w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 2 000 zł,

- 2 kwietnia 2019 roku podpisano umowę darowizny z Okręgową Izby Radców Prawnych w Krakowie w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 1 500 zł,
- 12 kwietnia 2019 roku podpisano umowę darowizny z GFKK Grzybczyk Kamiński Gawlik Radcy Prawni Sp.p. w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 1 000 zł,
- 15 maja 2019 roku podpisano umowę o współpracę z Polską Radą Biznesu w zakresie działalności pożytku publicznego i wsparcia finansowego realizacji przez Fundację jej działalności statutowej. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 100 000 zł,
- 28 maja 2019 roku podpisano umowę darowizny z Duraj Reck i Partnerzy Kancelaria Adwokacka w zakresie edukacji prawnej i wsparcia finansowego działań realizowanych przez Fundację na rzecz podnoszenia świadomości prawnej społeczeństwa. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 2 000 zł,
- 3 lipca 2019 roku podpisano umowę o partnerstwie na rzecz realizacji zadania publicznego „Partnerstwo dla Wolontariatu” w ramach Programu „Korpus Solidarności – Program wspierania i rozwoju wolontariatu długoterminowego na lata 2018-2030” z ośmioma organizacjami z regionu,
- 3 lipca 2019 roku podpisano umowę o dofinansowanie projektu „Rozwój przydatnych na rynku pracy kompetencji społecznych wolontariuszy Fundacji Court Watch Polska” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna wysokość wydatków kwalifikowalnych wynosi 621 460,00 zł do wykorzystania w latach 2019-2021,

- 13 sierpnia 2019 roku otrzymano grant (Federal Assistance Award) na wizytę sędzi Angeli McCormick Bising w związku z jej uczestnictwem w dwóch konferencjach sfinansowanych ze środków U.S. Embassy Warsaw w wysokości 5 000 USD,
- w październiku 2019 roku podpisano umowę o współpracy z Weil, Gotshal & Manges Paweł Rymarz Spółka Komandytowa w zakresie przeprowadzenia badania naukowego stosowania nowych instytucji prawa upadłościowego w 3 pierwszych latach obowiązywania. Na ten cel została przekazana darowizna w wysokości 25 000 zł,
- 18 października 2019 roku zawarto umowę spółki z o.o. pod firmą Instytut Badań i Rozwoju Wymiaru Sprawiedliwości Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 24 października 2019 roku podpisano umowę o sfinansowanie zadania „Partnerstwo dla Wolontariatu” w ramach Programu „Korpus Solidarności – Program wspierania i rozwoju wolontariatu długoterminowego na lata 2018-2030” ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Zadanie jest realizowane w partnerstwie. Łączna wysokość wydatków kwalifikowalnych wynosi 175 320,36 zł do wykorzystania w latach 2019-2020,
- 20 listopada 2019 roku podpisano umowę o sfinansowanie zadania „Badania i analizy dla wymiaru sprawiedliwości” w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, Priorytet 4. rozwój instytucjonalny think tanków obywatelskich ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Łączna wysokość wydatków kwalifikowalnych wynosi 299 960,00 zł do wykorzystania w latach 2019-2020,

- 11 grudnia 2019 roku podpisano umowę o sfinansowanie zadania „Fundacja Court Watch Polska 2.0” w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, Priorytet 1a., wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Łączna wysokość wydatków kwalifikowalnych wynosi 692 000,00 zł do wykorzystania w latach 2019-2021.

Finanse

1. Informacja o wysokości uzyskanych przychodów w 2019 roku z wyodrębnieniem ich źródeł:

- a. Darowizny: 232 488,72 zł
- b. Dotacje: 895 328,08 zł
- c. Odpłatna działalność pożytku publicznego: 76 843,83 zł
- d. Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych: 6 868,20 zł Fundacja posiada status organizacji pożytku publicznego od 30 listopada 2015 roku. W 2019 roku z tytułu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wydatkowaliśmy 3 308,66 zł. Środki te zostały przeznaczone na szkolenia z Obywatelskiego Monitoringu Sądów dla nowych obserwatorów i dojazd do miejsc szkoleń.
- e. Przychody finansowe: 323,63 zł
- f. Wynik finansowy działalności gospodarczej: 0 zł
- g. Procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł: nie dotyczy

2. Informacja o poniesionych kosztach na:

- a. Realizację celów statutowych – działalność nieodpłatna: 956 442,03 zł
- b. Realizację celów statutowych – działalność odpłatna: 74 254,39 zł
- c. Administrację: 20 616,09 zł
- d. Działalność gospodarczą: 0 zł
- e. Pozostałe koszty: 0 zł

3. Pozostałe dane o:

- a. Liczbie osób zatrudnionych w Fundacji: 8
- b. Łączna kwota wynagrodzeń wypłaconych przez Fundację z podziałem na:
 - i. Wynagrodzenia: 286 602,50 zł
 - ii. Nagrody: 0 zł
 - iii. Premie: 0 zł
 - iv. Inne świadczenia: 0 zł
 - v. Z wyodrębnieniem całości tych wynagrodzeń osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej: nie dotyczy
- c. Wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłacanego łącznie członkom zarządu i innych organów Fundacji oraz osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą z podziałem na:
 - i. Wynagrodzenia: 0 zł
 - ii. Nagrody: 0 zł
 - iii. Premie: 0 zł
 - iv. Inne świadczenia: 0 zł
- d. Wydatkach na wynagrodzenia z umów zlecenia i dzieło: 299 097,50 zł
- e. Udzielonych przez Fundację pożyczkach pieniężnych, z podziałem według ich wysokości, ze wskazaniem pożyczkobiorców o warunkach przyznania pożyczek oraz z podaniem podstawy statutowej udzielania takich pożyczek: 15 000 zł, pożyczka nieoprocentowana, na podstawie par. 9 pkt. 1 oraz par. 12 pkt. 3 lit. d statutu Fundacji – Instytut Badań i Rozwoju Wymiaru Sprawiedliwości Sp. z o.o.
- f. Kwotach ulokowanych na rachunkach bankowych ze wskazaniem banku: 426 962,88 zł w Alior Banku
- g. Wartości nabytych obligacji oraz wielkości objętych udziałów lub nabytych akcji

w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek: nie dotyczy

- h. Nabytych nieruchomości, ich przeznaczeniu oraz wysokości kwot wydatkowanych na to nabycie: nie dotyczy
- i. Nabytych pozostałych środków trwałych: nie dotyczy
- j. Wartości aktywów i zobowiązań Fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów statystycznych:
 - i. Aktywa: 562 186,80 zł
 - ii. Zobowiązania: 203 789,20 zł

4. Dane o działalności zleconej Fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe:

Brak

5. Informacja, czy fundacja ustanowiona na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach jest instytucją obowiązaną w rozumieniu ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. poz. 723, 1075, 1499 i 2215)

Fundacja jest instytucją obowiązaną w rozumieniu powyższej ustawy.

6. Informacja o przyjęciu lub dokonaniu przez fundację ustanowioną na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, wraz ze wskazaniem daty i kwoty operacji.

Fundacja nie przyjęła ani nie dokonała płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane

7. Informacja o rozliczeniach Fundacji z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych:

Zobowiązania na dzień 31 grudnia 2019 roku wyniosły 0,00 zł, w tym 0,00 zł względem ZUS i 0,00 zł względem Urzędu Skarbowego (PIT).

8. Informacja dotycząca przeprowadzenia kontroli w okresie sprawozdawczym:

W okresie sprawozdawczym została przeprowadzona kontrola przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Po dokonaniu wszelkich ustaleń przez inspektora (wprowadzeniu korekt) oraz dokonaniu rozliczenia konta została stwierdzona nadpłata na ubezpieczenia społeczne.

Dziękujemy wszystkim naszym Darczyńcom - instytucjonalnym, grantodawcom oraz osobom prywatnym - za wsparcie finansowe i merytoryczne.

Pomagaj nam, żebyśmy dalej dokumentowali to, co dzieje się w polskich sądach i zmieniali na lepsze polski wymiar sprawiedliwości.

Wspieraj nasze działania, [włączając się we współpracę](#) lub [przekazując darowizny](#).

Numer konta bankowego do darowizn: 61 2490 0005 0000 4500 2357 9689

Tytułem: „Darowizna na cele statutowe”

W 2019 roku wsparli nas m.in.:

 OKNOPLAST

ALLEN & OVERY